METSÄTALOUS

Kun ollaan tekemisissä elävän luonnon kanssa, eri tekijöiden vuorovaikutuksia on vaikeaa hallita täysin. **DOSENTTI PÄIVI LYYTIKÄINEN-SAARENMAA, HELSINGIN YLIOPISTO**

PEFC-sertifikaatin käyttö valtioittain metsäpinta-ala yhteensä 245 124 936 ha

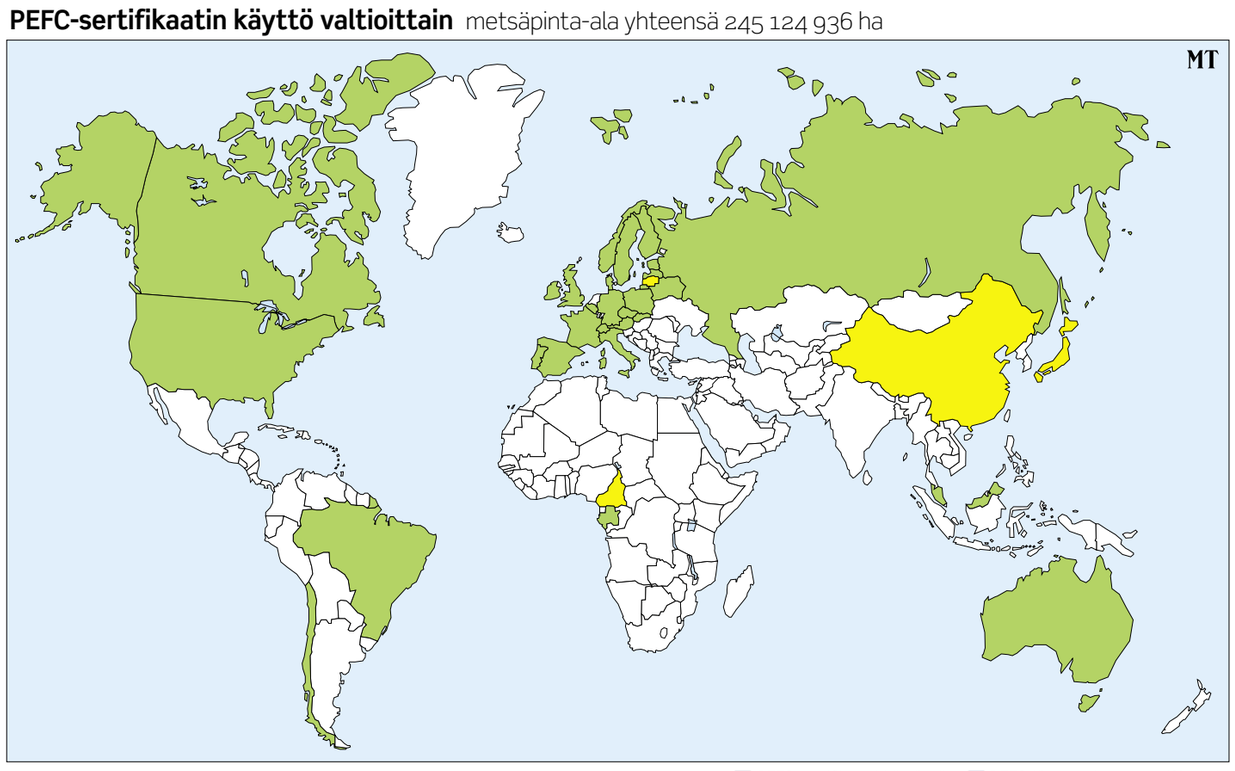

Lähde: Programme for the Endorsement of Forest Certification

PEFC-sertifikaatti käytössä · PEFC-jäsen, odottaa sertifikaattia

FSC-sertifikaatin käyttö valtioittain metsäpinta-ala yhteensä 148 635 933 ha

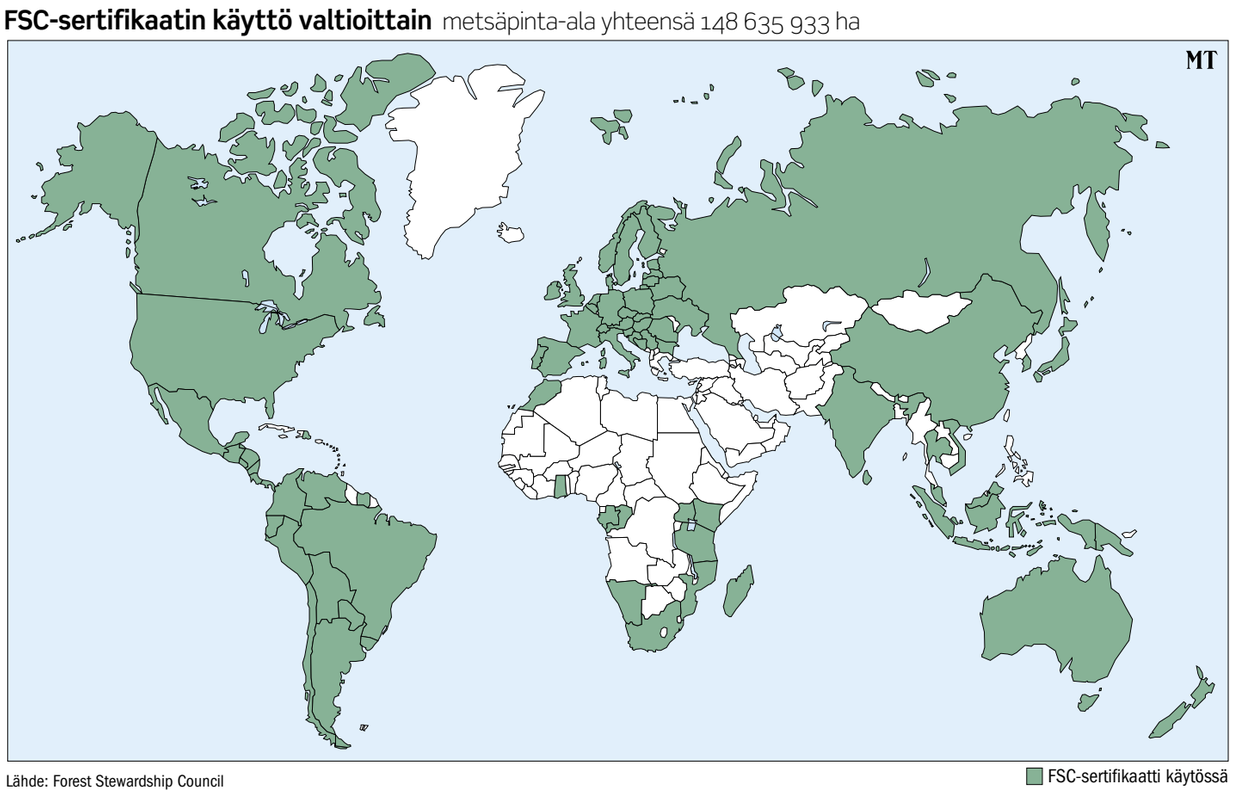

Lähde: Forest Stewardship Council

FSC-sertifikaatti käytössä

Sertifiointijärjestöt taistelevat Kiinan metsistä

Metsänomistajalähtöinen PEFC kattaa suurimman osan maailman sertifioiduista metsistä. Kuluttajat tuntevat silti parhaiten ympäristöjärjestöjen ajaman FSC:n.

Ympäristötietoiset kuluttajat tarkastavat yhä useammin, että esimerkiksi kirjoista ja pahvimukeista löytyy sertifiointimerkki.

Metsäsertifioinnilla varmistetaan, että tuote on peräisin kestävästi tuotetusta puusta.

PEFC (Programme for the Endorsement of Forest Certification) on maailman suurin sertifiointijärjestelmä metsäpinta-alalla mitattuna. Se kattaa kaksi kolmasosaa maailman sertifioiduista metsistä.

Ympäristöjärjestöjen perustama FSC (Forest Stewardship Council) on kuitenkin tavaramerkkinä huomattavasti PEFC:tä tunnetumpi.

Metsien sertifiointi on painottunut pohjoiselle pallonpuoliskolle. Nyt molemmat järjestöt hakevat kasvua Kiinasta, jossa istutusmetsien pinta-ala kasvaa enemmän kuin missään muualla.

”Vuonna 2005 Aasian metsien sertifiointi räjähti kasvuun”, PEFC:n skotlantilainen pääsihteeri **Ben Gunneberg** kertoi viime viikolla Helsingissä.

FSC on sertifioinut Kiinassa jo 2,6 miljoonaa hehtaaria, mutta myös PEFC alkaa saada maassa jalansijaa. 3,4 miljoonaa hehtaaria odottaa Kiinassa nyt PEFC:n hyväksyntää.

Kokonaisuudessaan Kiinassa on yli 200 miljoonaa hehtaaria metsää ja 147 miljoonaa metsänviljelijää.

MARITA WAENERBERG

PEFC:n pääsihteeri Ben Gunneberg kannustaa kuluttajia etsimään paperi- ja kartonkituotteista sertifiointitunnusta.

Koulutusta ruohonjuuritasolla

Gunnebergin mukaan Kiina ja Malesia ovat viime vuosina alkaneet suosia PEFC:tä, sillä se ottaa kansalliset erityispiirteet FSC:tä paremmin huomioon.

PEFC:n kiitellään sopivan nimenomaan perhemetsätalouteen. Metsänomistajakohtaisen sertifioinnin lisäksi tarjolla on ryhmäsertifiointi, joka pitää sertifioinnin kustannukset kohtuullisina, vaikka tilat olisivatkin pieniä.

Yhtä tilaa laajemmalla alueella toteutettu ryhmäsertifiointi antaa mahdollisuuden kohdentaa ympäristönsuojelua sinne, missä se on tehokkainta.

PEFC antaa perheviljelijöille koulutusta kestävistä metsänhoitomenetelmistä. Metsänomistajilla on myös mahdollisuus vaikuttaa sertifiointijärjestelmään.

”FSC:ssä sanellaan ylhäältä päin, miten metsiä käsitellään. PEFC on vähemmän kolonialistinen”, Gunneberg luonnehti.

Markkinat vaativat sertifiointia

MTK:n toiminnanjohtajan **Antti Sahin** mukaan sertifiointi on tullut jäädäkseen.

”Kuluttajat ovat vaatineet, että kestävyys on osoitettava.”

MTK on tiiviisti mukana rakentamassa PEFC:tä. Sahin mukaan myös ympäristöjärjestöt ovat tervetulleita neuvotteluihin, mutta nämä liputtavat äänekkäästi oman FSC-järjestelmänsä puolesta, jonka valmisteluun MTK ei ole osallistunut.

WWF Suomen pääsihteeri **Liisa Rohweder** pitää PEFC-sertifioinnin ekologisia vaatimuksia Suomen talousmetsissä riittämättöminä.

”FSC vaatii isommat suojavyöhykkeet sekä enemmän lahopuuta tuottavia säästöpuita kuin PEFC”, hän sanoo.

UPM sai viime syksynä FSC-sertifikaatin ensimmäisenä metsäyhtiönä Suomessa. Sertifikaatti kattaa noin puolet yhtiön metsistä Suomessa.

Tähän asti kaikki yhtiön metsät ovat jo olleet PEFC-sertifioinnin piirissä.

Tuplasertifioinnilla UPM pyrkii vastaamaan ympäristötietoisten kuluttajien kysyntään entistä paremmin.

SUVI NIEMI

SERTIFIOINTI

Vapaaehtoinen järjestelmä

Metsäsertifiointi on vapaaehtoinen järjestelmä, jossa metsiä hoidetaan tiettyjen vaatimusten mukaan.
Sertifioitujen tuotteiden kysyntä on kasvussa.
Maapallon metsistä 10 prosenttia on sertifioinnin piirissä. Suurin osa näistä sijaitsee pohjoisella pallonpuoliskolla.
Myydystä puusta 25 prosenttia on sertifioitua.
Suomen talouskäytössä olevista metsistä noin 95 prosenttia on sertifioitu Suomen PEFC-järjestelmän mukaan.

Tuulivoima uhkaa puhkua FSC:n nurin

Kansainvälinen FSC on päättänyt, että sertifioidun metsämaan käyttö tuulivoiman tuotantoon edellyttää paikallisen väestön hyväksyntää asialle, ATL-lehti kertoo.

”Jos tuo dokumentti pitää, niin tuulivoiman vastustajat voivat pysäyttää voimaloiden rakentamisen kaikissa metsissä”, sanoo ruotsalainen FSC-tarkastaja **Roland Offrell**.

Pulma koskisi sekä tuulivoimaloita rakentaneita metsänomistajia että myllyjä mailleen suunnittelevia metsänomistajia.

Ensisilmäyksellä näyttää siltä, että paikalliset ihmiset saavat eräänlaisen veto-oikeuden tuulivoimaan, mutta paljon tässä on vielä epäselvyyttä, metsäjätti SCA:n metsiä sertifioinut **Andreas Renofält** sanoo.

Hänen mukaansa suurmaanomistaja voisi rakentaa voimaloita syrjäisille mailleen, koska siellä ei ole paikallista väkeä, jonka etu vaarantuisi.

Kansainvälisen FSC:n mukaan tuulivoimapäätös koskee niin tehtyjä kuin tuleviakin voimaloita. Tämä tarkoittaisi joillekin metsänomistajille joko tuulivoimalan purkua tai FSC-sertifioinnin menetystä.

MT

Harvennushakkuiden korjuujälki heikentynyt

Harvennushakkuiden korjuujälki on heikentynyt jatkuvasti. Lähes kolmannes viime vuonna tarkastetuista kohteista sai huomautuksen.

Yleensä huomautuksen syynä oli liian voimakas harvennus. Tilannetta pahensivat korjuuvauriot.

Varsinaisesti virheellisiä ja metsälain rajoja rikkovia kohteista oli kuitenkin vain neljä sadasta, kerrotaan Tapiosta.

Luonnonhoidon asiantuntija **Kalle Vanhatalo** on huolestunut siitä, että korjuujäljen huonontuminen on jatkunut jo kymmenen vuotta. Hyvässä korjuujäljessä tärkeintä on kasvatettavan puuston riittävä määrä ja laatu.

Tarkastajien mukaan harvennusvoimakkuus on pysynyt viime vuosina ennallaan, mutta puustovaurioiden määrä on kasvanut tasaisesti.

Viime vuonna korjatuilla harvennuskohteilla vaurioitui neljä ja energiahakkuilla viisi puuta sadasta.

Korjuuvaurioita selittää ympärivuotisen puunkorjuun yleistyminen ja ennakkoraivauksen puute. Myös ajouravälit ovat kaventuneet, mikä lisää juurivaurioiden riskiä.

Maastovaurioita havaittiin tarkastuksissa edellisvuosia vähemmän.

Alueellista vaihtelua

Korjuujäljessä on vaihtelua maakuntien välillä. Sitä esiintyy sekä puusto- ja maastovaurioiden määristä että kasvatettavan puuston tiheydestä.

Erityisen paljon vaurioita oli Etelä-Suomessa. Etelä-Suomen rehevillä metsäpohjilla harventajat olivat poistaneet puita myös hieman liian ahneesti.

”Keski-Suomessa korjuujälki on valtakunnallista keskiarvoa laadukkaampaa. Energiapuukohteiden korjuujälki on jopa parempaa kuin harvennushakkuissa”, sanoo Metsäkeskuksen metsäasiantuntija **Timo Tommola**.

Tommolan mukaan kohteiden korjuu oli ajoitettu hyvin, mikä vähensi vaurioiden määrää

Valtaosa Keski-Suomessa tarkastetuista energiaharvennuksista on suurten toimijoiden työmaita, joilla on jo kokemusta energiapuun korjuusta ja osaavia urakoitsijoita.

Suunnittelu avainasemassa

Puunkorjuun toteutuksen ja suunnittelun koulutus- ja neuvontatyö on ensiarvoisen tärkeää korjuujäljen kannalta. Korjuujälkeä heikentävät harvennuskohteiden vaikeat korjuuolot. Tulos paranee oikealla ajoituksella ja ennakkoraivauksella.

Hyvää korjuujälkeä ei saada aikaan hoitamattomalla ja pusikoituneella kohteella. Ennakkoraivaus on erityisen tärkeä energiapuunkorjuussa.

Metsäkeskukset tarkastivat viime vuonna yhteensä 434 harvennushakkuu- ja 262 energiapuuharvennuskohdetta.

JARMO PALOKALLIO

Harvennushakkuiden korjuujälki 2002–10

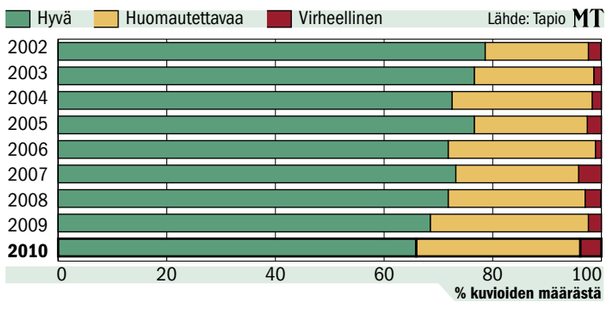

Massapyydystyksellä torjutaan kirjanpainajatuhoja

Kirjanpainajat voivat pahimmillaan iskeytyä myös terveisiin puihin

Ruokolahdella Torsansalossa Viitalammen suojelualueella pelätään kirjanpainajien leviämistä ympäröiviin talousmetsiin. Siksi alueella pyydystetään kirjanpainajia 107 feromoniansan voimin.

Monissa tuulenkaadoissa juuriyhteydet maahan ovat säilyneet, mikä tekee metsiköstä erinomaisen lisääntymis- ja ruokailupaikan kirjanpainajille.

Kirjanpainajat ovat alueella esiintyvistä tuhohyönteisistä merkittävimpiä, sillä ne voivat iskeytyä joukkovoimalla eläviin puihin.

Paremmille apajille

74 hehtaarin alueella on pääasiassa varttunutta ja yli-ikäistä kuusikkoa.

Kesällä 2010 laajalti tuhoa kylväneet Asta- ja Veera-myrskyt kaatoivat alueella noin 9 000 kuutiometriä puuta.

Tornator Oy:n omistamasta alueesta perustettiin vuonna 2010 Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelman (Metso) mukainen yksityinen suojelualue.

Viime kesänä aloitettiin kirjanpainajien seuranta. Tällöin tuulenkaadoista laskettiin emo- ja toukkakäytävien tiheys.

”Tämän perusteella tehtiin ennusteita tulevan vuoden hyönteiskannan kehityksestä”, kertoo Tornatorin metsänhoito- ja resurssipäällikkö **Antero Pasanen**.

Ennusteiden mukaan kirjanpainajien ravinto suojelualueella saattaa loppua pian. Vuoden päästä hyönteiset voivat siirtyä aluetta ympäröiviin terveisiin metsiköihin.

Ympäröivät metsät kuuluvat Tornatorille ja muutamalle yksityiselle metsänomistajalle.

”Suojelualue on kuitenkin täysin Tornatorin maiden sisällä.”

Luontoa vaikea hallita

Vielä ei ole täyttä varmuutta pyydystämisen tuloksesta suhteessa kirjanpainajakantaan.

”Kun ollaan tekemisissä elävän luonnon kanssa, eri tekijöiden vuorovaikutuksia on vaikeaa hallita täysin”, kertoo projektissa asiantuntijana toimiva metsäentomologian dosentti **Päivi Lyytikäinen-Saarenmaa**.

Ansaan kiinnitetty feromonisyötti houkuttelee sekä koiraita että naaraita paikalle sankoin joukoin.

Massapyydystämisellä kannan runsastumista pyritään alentamaan. Kesän ensimmäisestä ja mahdollisesta toisesta kirjanpainajasukupolvesta tulee siten todennäköisesti pienempi.

Viime vuonna alueella havaittiin kirjanpainajan toinen sukupolvi.

Harvinaista toimintaa

Kirjanpainajien massapyydystys on Suomessa harvinaista.

”Tämänkaltaista pyydystystä ei tässä mittakaavassa tiettävästi ole aiemmin tehty”, Pasanen pohtii.

Feromoniansoilla pyydystetään kirjanpainajia Viitalammen suojelualueella.

Yleensä kirjanpainajien tuhot kotimaassa ovat olleet ajoittaisten, pienimuotoisten massaesiintymien aiheuttamia, jolloin tarvetta pyydystyksille ei ole ollut.

Esimerkiksi Keski-Euroopassa kirjanpainajien massapyydystystä on tutkittu paljon jo yli 30 vuoden ajan. Myös feromoniansojen käyttö on yleistä.

”Menetelmä sinänsä ei ole uusi, mutta Suomessa käyttö on ollut harvinaisempaa”, kertoo Lyytikäinen-Saarenmaa.

”Soveltaminen Suomen olosuhteisiin ja muuttuvaan ilmastoon vaatii tutkimusta.”

Seuranta jatkuu

Massapyydystyksen lisäksi alueen laidoilla tehdään myös torjuntahakkuita. Muiden lisätoimenpiteiden tarvetta lähimetsissä ja suojelualueella seurataan tiiviisti.

”Kirjanpainajien seuranta jatkuu todennäköisesti myös ensi kesänä”, Lyytikäinen-Saarenmaa toteaa.

LAURA KAKKONEN

Lakien uudistukset kasvattavat etujen valvonnan tarvetta

Metsänomistajien edunvalvonnan tarve korostuu nyt monien lakien muuttuessa. Metsänomistajien näkökulmaa ei oteta huomioon, ellei siitä joku ole muistuttamassa, sanoi MTK:n metsäjohtaja **Juha Hakkarainen** Metsänhoitoyhdistys Lounametsän metsäiltamissa Raisiossa perjantaina.

Tärkeintä metsänomistajien edunvalvonnassa on turvata kannattava metsätalous ja toimivat puumarkkinat. Ne eivät toimi tyhjiössä, vaan tarvitsemme toimintaympäristön ja lainsäädännön, jotka mahdollistavat kannattavan, metsänomistajien tavoitteista lähtevän metsätalouden.

Hakkarainen muistutti päätösvallan siirtymisestä Brysseliin. Siitä hän otti esimerkiksi viimeaikaisen keskustelun EU:ssa kaavaillusta avohakkuukiellosta.

Puumarkkinoilla on tärkein edunvalvonnan keino markkinainformaatio. Jokainen markkinoita seurannut tietää, että informaatiokin riippuu siitä, kuka sen antaa ja mitkä ovat antajan intressit, Hakkarainen korosti.

Metsäomistajien organisaatioketju on panostanut siihen, että metsänomistajille riittää tietoa kulloisestakin puumarkkinatilanteesta.

Pakollinen metsänhoitomaksu poistuu, mutta edunvalvonnan tarve ei vähene minnekään. Päinvastoin, kun markkinoille pyrkii entistä enemmän palvelujen tarjoajia, kilpailutus ja erilaisten tarjousten vertailu nousee arvoonsa, Hakkarainen puhui.

Tähän löytyy paras asiantuntemus ja apu edelleenkin metsänhoitoyhdistyksestä.

MT

Puurakentamisen hankeidea palkittiin

Joensuun kansainvälisen metsäviikon hankekilpailun voitti **Juhani Marttilan**, **Whitney Winsorin**, **Lucia Ambrusovan** ja **Silvia Blazkovan** hankesuunnitelma ”Promotional team of wooden houses”.

Hankkeen ideana on lisätä puurakentamista kartoittamalla hyviä käytänteitä puurakentamisen edelläkävijämaista ja siirtämällä niitä muihin maihin.

Neljättä kertaa järjestetyn kansainvälisen metsäviikon teemoina olivat vihreä kasvu, uudet puutuotteet ja puurakentaminen.

Viikon päätteeksi arvioitiin osallistujien työstämiä tutkimus- ja kehittämisideoita. Asiantuntijaraati jakoi voittajaidean jatkotyöstämiseen 6 000 euron suuruisen palkinnon.

Palkinnon myönsi Pohjois-Karjalan osaamiskeskus.

LAURA KAKKONEN